

Záradék: az ítélet a 2.Mf.31.074/2021/18. sz. kijavító végzéssel kijavítva és együtt érvényes.

Budapest, 2022.06.17.

Fővárosi Ítéltábla

mint másodfokú bíróság

2.Mf.31.074/2021/7.

A Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság a személyesen eljáró **Felperes** (felperes címe) felperesnek a dr. Anga László kamarai jogtanácsos által képviselt **I. rendű alperes** (I. rendű alperes címe) I. rendű alperes, és a dr. Serfőző Henrik egyéni ügyvéd (II. rendű alperesi jogi képviselő címe) által képviselt **II. rendű alperes** (II. rendű alperes címe) II. rendű alperes ellen kártérítés iránt indított perében, amely perbe az I. rendű alperes pernyertessége érdekében a dr. Sebők Tamás Attila kamarai jogtanácsos által képviselt **Alperesi beavatkozó** (alperesi beavatkozó címe) beavatkozott a Fővárosi Törvényszék 23.M.70.015/2020/9. sorszámu – 28. sorszámon kiegészített - ítélete ellen a felperes 14. és 29. sorszámon, az I. rendű alperes 13. sorszámon, valamint az I. rendű alperesért beavatkozó 12. sorszámon benyújtott fellebbezése folytán meghozta az alábbi

ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság kiegészített ítéletét részben megváltoztatja, mellőzi az alperesek kötelezését a bérkülönbözet és a felperesnek járó perköltség megfizetése körében, az I. rendű alperes által fizetendő nem vagyoni kártérítés összegét 2.952.414 (kétfmillió-kilencszázötvenkétezer-négyszázötvennégy) forintra és annak 2015. december 23-tól a kifizetésig számított, a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamatára felemeli, az I. rendű alperesi beavatkozó perköltségét 187. 756 (száznolcvanhétezer-hétszázötvenhat) forintra leszállítja, egyebekben helybenhagyja.

A felek a másodfokú eljárással felmerült perköltségeiket maguk viselik.

Kötelezi az I. rendű alperest, hogy külön felhívásra fizessen meg az államnak 299.000 (kétszázkilencvenkilencezer) forint le nem rótt fellebbezési eljárási illetéket, a további 373.300 (háromszázhetvenháromezer-háromszáz) forint fellebbezési eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

Az elsőfokú bíróság ítélete és az általa megállapított tényállás

[1] A Fővárosi Törvényszék Munkaügyi Kollégiuma a 2020. szeptember 11-én kelt 23.M.70.015/2020/9. számú ítéletével és a 2021. február 12-én kelt 28. sorszámu kiegészítő ítéletével a felperes 2005. december 20-i munkahelyi balesetével összefüggésben az I. és II. rendű alpereseket egyetemlegesen kötelezte 8.565 forint közlekedési költségtérítés és kamata, 892.780 forint bérkülönbözlet és kamata, valamint 184.954 forint perköltség megfizetésére. Ezen túlmenően a felperes 2009. november 18-i munkahelyi balesetével összefüggésben az I. rendű alperest közlekedési költségtérítés jogcímén 39.939 forint és kamata, nem vagyoni kártérítés címén 699.055 forint és ennek kamatai megfizetésére kötelezte, ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Kötelezte a felperest 187.756 forint ügyvédi munkadíj megfizetésére az I. rendű alperes, 187.756 forint ügyvédi munkadíj megfizetésére a II. rendű alperes, míg 375.000 forint megfizetésére az I. rendű alperes beavatkozájának javára. Kötelezte az alpereseket 55.111 forint szakértői díj és 118.954 forint eljárási illeték viselésére.

[2] A Fővárosi Törvényszék 5.Mf.680.090/2019/7. számú végzése alapján megismételt eljárásban az elsőfokú bíróság az alábbi tényállást állapította meg. Az 1968. április 2-án született felperes 1994. július 11-től állt határozatlan időtartamú munkaviszonyban az I. rendű alperessel jegyellenőr munkakörben, amelynek betöltésére a foglalkozás-egészségügyi orvosi vélemény szerint alkalmasnak minősült.

[3] A felperes 2005. december 20-án a munkakörébe tartozó jegy- és bérletellenőrzési feladatokat végezte az M2-es metró Keleti Pályaudvar megállóhelyénél. 14:20 perckor az Örs vezér téri végállomás felől érkező szerelvényből kiszállt egy 30-40 év körüli férfi, aki az ellenőrzés során jól láthatóan javított, így érvénytelen igazolványt mutatott fel. Erről a felperes tájékoztatta a férfit, aki ezt követően nagy erővel mellbe vágta a felperest, ettől a földre esett, majd a férfi a bal karját többször kicsavarta, felrántotta a földről és többször megütötte a mellét, karját, vállát, hasát és combját. A felperes védekezéséppen maga elé emelt jobb kezének ujjait is megcsavarta, emiatt a felperes körme többször berepedt. Ezek után a férfi elkapta a felperes bal kezét, tovább ütlegelte felső testét, kicsavarta kezéből a bérletszelvényt és csak a másik jegyellenőr közbelépésére hagyta abba a támadást, majd elszaladt. A balesetet a felperes az erre rendszerezített „jelentés munkabalesetről” nyomtatványon jelentette be az I. rendű alperesnek. Az ott szereplő azon kérdésre, hogy „kártérítési igényt kíván-e benyújtani?” sem igenlő, sem nemleges nyilatkozatot nem tett. Ezt követően az I. rendű alperes a felperes balesetéből eredő „felületes sérüléseit” foglalkozási megbetegedésnek minősítette a 2006. január 4-én kelt határozatával, egyben ismeretlen személy ellen feljelentést tett közfeladatot ellátó személy elleni erőszak elkövetése miatt. A

felperes a balesetből eredően 2005. december 21-től 2007. december 20-ig keresőképtelen állományban volt.

[4] Az OEP Fővárosi és Pest Megyei Egészségbiztosítási Pénztár kérésére elvégzett vizsgálatban az Országos Orvosszakértői Intézet 2007. március 29-án kelt szakvéleményében megállapította, hogy „a felperes poszttraumás stressz zavarban szenved, ami miatt tömegközlekedési eszközön nem mer tartósan utazni, több ízben leszáll és emiatt hosszabb ideig tart az út. Tömegben fél és a támadójához hasonló küllemű embert lát, felidéződnek a dolgok és ekkor sírva fakad, otthonában lelki problémája nincs, a háztartást ellátja, nehezen alszik el.” A kezelések során szorongás csökkentő gyógyszereket kapott a felperes és rendszeresen pszichoterápiára, pszichológushoz járt.

[5] A felperes a balesetét 2006. május 29-én jelentette be a G. Rt. felé és 50.000 forint összegű baleseti keresőképtelenség miatti kártérítésben és összesen 4.794 forint összegű gyógyszer költségterítésben részesült. A felperes 2008. január 1-től szabadságát vette ki, majd 2008. április 1-től eredeti jegykezelői munkakörében ismét munkába állt. A kötelező munkaköri alkalmassági vizsgálaton (2007. december 10. és 2008. május 20.) a jegyellenőr munkakör ellátására alkalmas minősítést kapott.

[6] A felperes 2009. november 18-án az M3-as metró Ferenciek terei megállójánál jegyellenőrként végzett munkát, amikor 12:15 perckor egy hölgy utasnál jegyellenőrzést végzett, aki ideiglenes diákigazolványt és érvénytelen jogviszonyigazolást mutatott fel, így a felperes pótdíjazást kezdeményezett. Az intézkedés során az utas a felperes kezéből erőszakkal kívánta visszavenni a papírokat, e közben a felperes jobb kezét, kézfejét, ujjait megcsavarta, illetve megkarmolta, majd elfutott a helyszínről. Az alperes a 2009. november 25-én kelt határozatával a balesetet üzemi balesetnek minősítette és az utas ellen feljelentést tett közfeladatot ellátó személy elleni erőszak elkövetése miatt.

[7] A felperes 2009. november 19-től 2010. november 19-ig keresőképtelen állományban volt, e közben 2010. február 2. és 16. között egy úgynevezett suicid krízis miatt krízisrehabilitációs kórházi kezelésen is részt vett. A zárójelentés szerint a felperes az újabb támadás óta „újra szorong, insomniás, elvesztette a hitét, depresszív, dysthymiás. Még suicid gondolatai voltak”, ezért további pszichiátriai kezelést írtak elő számára.

[8] A felperes 2010. március 18-án „jogfenntartással havi bér + juttatások stb., 20.000 forint gyógyszer folyamatosan, keresetkiegészítés, későbbiek során nem vagyoni kár, súlyos egészségromlás miatt, pszichiátriai kezelések alapján 3.000.000 forint” összegű kárigényt jelentett be az I. rendű alperes felé, majd 2010. június 18-án balesetét a G. Zrt. felé is jelezte. Ez utóbbtól keresőképtelenség miatt 50.000 forintban és baleseti kórházi napi térítésként 27.000 forintban részesült.

[9] Az alperes balesetek idején hatályban lévő 2000. évi munkavédelmi szabályzatának függeléke az F4.12.3. pontjában rögzítette a munkavédelmi vezető azon kötelezettségét, hogy a sérelem bekövetkeztéből számított 15 napon belül az érintett munkavállaló részére át kell adnia a kárigény bejelentésére rendszeresített nyomtatványt egyben a szabályszerű kitöltéshez a szükséges tájékoztatást kell nyújtania, amely a balesetek esetében határidőn belül nem történt meg.

[10] A második balesetből eredő keresőképtelenség megszűnése után a felperesnél elvégzett soron kívüli foglalkozás egészségügyi alkalmassági vizsgálat azt állapította meg, hogy a felperes a jegyellenőr munkakör ellátására nem alkalmas, ezért az I. rendű alperes a Humánügyi Szabályzata alapján panaszügyi előadói munkakört ajánlott fel a felperesnek, aki azt elfogadta. Így a felek közötti munkaszerződés oly módon módosult, hogy a felperes 2011. január 1-től az I. rendű alperes K. I. F. Ü. Sz. A. és T. F. F. Dél-Pest Forgalmi Szolgálatára szervezeti egységhez került panaszügyi előadói munkakörbe és a korábbi 167.700 forint alapbére 213.100 forintra emelkedett.

[11] Az I. rendű alperes és a munkavállalói érdekképviselők közötti bértmegállapodások értelmében 2006-ban a havi 19.000 forint bérfejlesztés az I. rendű alperesnél foglalkoztatott valamennyi munkavállalóra kiterjedt, biztosítva a tartósan távollévő munkavállalók (GYES-en, GYED-en lévők) átlagos mértékű eszmei bérfejlesztését is. A 2008. évi bérfejlesztés mértéke 7,5% volt, a megállapodás 8. pontja alapján biztosította az I. rendű alperes a tartósan távollévő munkavállaló (GYES-en, GYED-en, egyéb passzív állományban lévők) átlagos mértékű eszmei bérfejlesztését. 2009. évben ugyanezen célkitűzéssel 5%-os bérfejlesztésről született megállapodás. A felperes 2006-ban bérfejlesztésben nem részesült, 2007. január 1-től alapbére havi 13.000 forinttal emelkedett, így az 141.000 forintra módosult. 2007. szeptember 1. napjától a felperes havi 6.000 forintban részesült, így az alapbére 147.000 forintra, 2008. január 1-től 7.100 forint emeléssel 154.100 forintra, 2009. január 1-től 11.600 forint béremelés alapján 165.700 forintra, míg 2010. július 1-től további 2.000 forinttal emelkedve 167.700 forintra módosult.

[12] A felperesnek három lánygyermke van, akik 1985-ben, 1995-ben és 2002-ben születtek, így a balesetek időpontjában még két kiskorú gyermekéről kellett gondoskodnia. A felperes 2009. december 17-én elvált férjétől és a házasságot felbontó ítélet szerint a két közös gyermek a felperes gondozásába és nevelésébe került. A volt férj gyermektartásdíj megfizetésének elmaradásával felhalmozódott 361.323 forint hátraléka megfizetésére a felperes és volt házastársa 2011. november 30-án megállapodást kötött. Ennek értelmében a felperes ezen hátralékot, valamint a 2011. november 11-től esedékessé váló havi 50.000 forint gyermektartásdíjat elengedte a volt férje részéről folyamatosan teljesített és a jövőben is teljesítendő háztartási, utazási és ügyintézési segítségért. Volt férje azt is vállalta, hogy a felperest naponta elviszi és elhozza a munkából autóval, melyhez a felperesnek kell állnia az üzemanyagot.

[13] A felperes munkáltatója a Budapest Főváros Önkormányzatának 20/2012. (III. 14.) Főv.Kgy. rendelete értelmében 2012. május 1. napjától jogutódlás alapján a Egyéb

érdekeltl lett. Erre figyelemmel a jogutód munkáltató és a felperes munkaszerződés módosítása értelmében a felperes munkaköre kintlévőség kezelő munkatársra, míg munkabére 2013. május 1. napjától 235.000 forintra módosult. A munkáltatói jogutód a 21/2013. számú vezérigazgatói utasítással munkavállalói ösztönző rendszert vezetett be, ennek részeként jutalékrendszert is és a kollektív szerződés 3. számú mellékletet határozta meg a munkavállalókat megillető bérpótlékok rendszerét.

[14] A Fővárosi Önkormányzat közgyűlésének 1029/2016. (VIII. 31.) határozata, illetve ezt követően a Egyéb érdekeltl és a II. rendű alperes (II. rendű alperes) közötti feladatátadási megállapodás alapján a felperes munkakörébe tartozó feladatok 2017. április 1. napjától a II. rendű alpereshez kerültek, így munkáltatói jogutódlás alapján a továbbiakban a II. rendű alpereshez tartozott a feladatátadással érintett humán erőforrás, a munkáltatói jogutódlásról a felperes írásbeli tájékoztatást kapott.

[15] Az elsőfokú bíróság döntése indokolásaként mindenekelőtt rögzítette, hogy mivel a felperes kártérítési igényei a 2005. december 20-i és 2009. november 18-i károkozói magatartásból erednek, így a jogvita elbírálása során a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény hatálybalépésével összefüggő átmeneti rendelkezésekről és törvénymódosításokról szóló 2012. évi LXXXVI. törvény 10. §-a alapján az alkalmazandó anyagi jogszabály a munka törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény (a továbbiakban: Mt.). A felperes munkabalesetekkel kapcsolatos kereseti kérelmeiről a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság által 32.M.3816/2010/79. számon meghozott elsőfokú döntést a Fővárosi Törvényszék, mint másodfokú bíróság az 5.Mf.680.148/2016/7. számú rész-közbenső ítéletével bírálta el és azt a megállapítást, hogy a 2009. november 18-án bekövetkezett baleset vonatkozásában az I. rendű alperes felelőssége teljes mértékben fennáll, helybenhagyta, ezt meghaladóan hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította.

[16] Az elsőfokú bíróság a megismételt eljárásban az első baleset jogalapjáról rész-közbenső ítéletet hozott, melyet a Fővárosi Törvényszék, mint másodfokú bíróság hatályon kívül helyezett az 5.Mf.680.090/2019/7. számú végzésével. Az ebben adott iránymutatások alapján a 2005. december 20-i balesethez kapcsolódó igények körében elsődlegesen az elévülés kérdésében foglalt állást. Az Mt. 11. § (1)-(4) bekezdéseiből kiindulva vizsgálta azt, hogy a 2005. december 20-i balesetből eredően a felperes mikor, kinek és milyen jogcímen jelentett be kárigényt. Rögzítette, hogy a felperes az I. rendű alperes 2006. január 4-én kelt határozatából csak arról szerzett tudomást, hogy megbetegedését munkáltatója foglalkozási megbetegedésnek minősítette. Figyelemmel arra, hogy háziorvosa 2006. április 11-től poszttraumás stressz miatt keresőképtelen állapotban tartotta és megállapításra került munkahelyi balesetből eredő pszichés megbetegedése, így ettől a naptól teljeskörűen tudomása volt mindazon körülményekről, amelyek alapján az egészségkárosodása miatt kártérítési igényét munkáltatójával szemben érvényesíthette. Ettől számítottan 3 évig, azaz 2009. április 11-ig az egészségkárosodás miatti kártérítési igényeit, míg a béremelés elmaradása miatti bérkülönbözetből származó igényeit az első emelt összegű munkabér esedékességétől, azaz 2006. február 10-től számított 3 éven belül érvényesíthette volna, figyelemmel az Mt. 155. § (1) bekezdésére. Ugyanakkor a felperes igazoltan csak 2010. március 18-án szólította fel munkáltatóját 3.000.000 forint nem vagyoni kártérítés

megfizetésére és 2010. június 3-án közlekedési költség és háztartási kisegítő költsége, valamint a béremelés elmaradása miatti különbözet megfizetésére. Így a 2005. december 20-i balesetből eredő nem vagyoni kártérítési igénye teljes egészében, míg a közlekedési költség, háztartási kisegítői és bérkülönbözet iránti igénye a 2010. június 3-tól számítva 3 évnél régebbi időre visszamenőlegesen érvényesített része elévült.

[17] Rámutatott, az a körülmény, hogy a felperes eljár az I. rendű alperes felelősségbiztosítójánál, azaz az I. rendű alperesi beavatkozónál, aki részben kártérítést fizetett részére, az elévülést nem szakította meg. E körben értékelte, hogy a felperes a 2005. december 20-i balesetből eredő kárigényét 2006. május 29-én jelentette be a biztosító felé, majd 2006. június 15-én közlekedési költségeit, 2006. július 13-án és 27-én pedig azt jelezte, hogy további gyógyszer és egyéb költségeit a későbbiekben fogja benyújtani. Tanú1 munkavédelmi előadó, Tanú2 I. rendű alperes szakszolgálatának vezetője és Tanú3 tanúvallomását értékelve azt állapította meg, hogy a felperes munkáltatója felé azért nem jelentette be kárigényét, mert a munkáltató e körben többször is téves tájékoztatást nyújtott, kifejezetten arra hívta fel, hogy a felelősség biztosító felé forduljon. Mindennek azonban azért nincs relevanciája, mert az utolsó bizonyított írásos igénybejelentést a felperes a biztosító felé 2006. július 27-én tette meg. Ehhez számítottan a 3 éves elévülés idő 2009. július 27-én letelt, ugyanakkor az Mt. 11. § (4) bekezdésének megfelelően az igény konkrét jogcímének és összegének megjelölése nélkül ezen levelek az elévülés megszakításaként nem értékelhetők.

[18] Az Mt. 174. § (1) bekezdése és a Kúria MK 29. számú állásfoglalása alapján rögzítette, hogy az egészségkárosodások munkaviszonnyal való összefüggését a felperesnek kellett bizonyítania és ezen szakkérdés eldöntésére igazságügyi orvosszakértőt rendelt ki. Az abban foglaltak alapján bizonyítottnak találta, hogy a felperes egészségkárosodása részben a munkaviszony alatt elszenvedett balesetkből ered. Az Mt. 174. § (2) és (5) bekezdése és az MK 29. számú állásfoglalás b) pontjának (7) bekezdése alapján megállapította, hogy a munkáltató nem mentesülhet a felelősség alól arra hivatkozással, hogy a felperes egészségkárosodását okozó utastámadások a működési körén kívül eső elháríthatatlan oknak minősülnek, még arra figyelemmel sem, hogy a felperes képzésben részesült a konfliktus kezelés körében is.

[19] A perbeli munkáltatói jogutódlásokra figyelemmel az Mt. 85/A. § (2) bekezdés a) pontja és (4) bekezdése alapján megállapította, hogy a 2005. december 20-i balesetből eredő – el nem évült – kárért, amely kapcsán az igényérvényesítés már a jogutódlást megelőzően megtörtént, a jogelőd I. rendű alperes és a jogutód II. rendű alperes egyetemlegesen felelősek. A 2009. november 18-i balesetre nézve azonban a Fővárosi Törvényszék 5.Mf.680.148/2016/7. számú rész-közbenső ítélete az I. rendű alperes teljes felelősségét állapította meg a bekövetkezett baleset vonatkozásában, mivel a felperes akkori kérelme erre irányult, így az ezen balesetből eredő károkért az alperesek egyetemleges felelőssége megállapításának már jelen eljárásban nem volt helye.

[20] Megalapozottnak találta az első balesettel összefüggésben előterjesztett közlekedési költség el nem évült (2007. június 3-tól számított) igényének jogalapját. A

szakértői vélemény ugyanis megállapította, hogy a felperes közlekedési nehezítettsége és a perbeli baleset élménye közötti ok-okozati összefüggés fennáll, a felperes ugyan fizikailag alkalmas a tömegközlekedésre, de fóbiás szorongás tünetei miatt az számára különös erőfeszítést okoz és elkerülő magatartása miatt nehezített azt igénybe venni. A felperes esetében az agorafóbia körébe tartozó utazási fóbia az őt ért munkahelyi támadások következménye lehet, hiszen ezen támadások a közösségi közlekedés körében következtek be. A tömegközlekedés kapcsán a felperes nehezítettségét Tanú3 és Tanú4 tanúvallomása is bizonyította. Ugyanakkor ezen költségösszegezésében csak részben fogadta el a felperes által közölt számításokat, kizárólag azokat tudta figyelembe venni, melyek a Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelő (a továbbiakban: NEAK) által közölt kimutatásban szerepeltek és a balesettel összefüggésben álló egészségkárosodás miatt merültek fel. Ilyennek minősült 2009. november 18-ig a Szent Rókus kórházban 10 alkalommal a kezeléseken, illetve vizsgálatokon, a felperes által ebben az időszakban használt Rendszám1 Peugeot 205 diesel üzemű 1768 köbcentiméter motor hengerűrtartalmú személygépkocsival való megjelenés költsége. A felperes lakóhelye és a kórház közötti útvonal távolságánál a felperes által előadottak helyett az útvonal tervező szerinti 46 km-es úthosszt fogadta el, nem nyert igazolást a felperes által közel 20 km-rel hosszabb útvonal igénybevételének indokoltsága. Az elszámolható üzemanyag költségnél a felperes által megjelölt benzin költség helyett a gázolaj átlagárát vette figyelembe a Nemzeti Adó- és Vámhivatal által az adott időszakra meghatározott összegekben, mindez 8.565 forintot tett ki.

[21] Ténybelileg megalapozatlannak találta a 2005. december 20-i balesettel összefüggésben előterjesztett, a munkahelyre történő közlekedési költségigényt, ugyanis a felperes a per során saját magának, illetve az általa állítottak bizonyítására indítványozott tanúk (Tanú3 és Tanú4) vallomásának is ellentmondóan nyilatkozott abban a körben, hogy mikor és milyen távolságra vett igénybe gépkocsis közlekedést a munkahelyre történő bejutáshoz. Továbbá a felperes jogi képviselője által készített számításban is további ellentmondások szerepeltek, mivel az első baleset utáni ismételt munkába állásnál a munkahely címeként a Cím10 került megjelölésre a felperesi előadás szerinti B. térrel szemben. Mindezek okán arra a következtetésre jutott, hogy a felperes előadása a közlekedési utazási költségek körében a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (A továbbiakban: Pp.) 121. § (1) bekezdés c) pontjának nem felelt meg.

[22] A háztartási kisegítő költségével kapcsolatosan arra mutatott rá, hogy annak indokoltságát az elszenvedett testi sérülések legfeljebb 3 hét időtartamban igazolták a szakértői vélemény szerint, így a korábban részletezett elévülési időpontra figyelemmel, azaz a 2007. június 3-át megelőző időszakra ez a követelés bírósági úton nem érvényesíthető.

[23] A béremelés elmaradása miatti bérkülönbözettel kapcsolatosan megállapította, hogy a 2006. évi bérfeljesztés kezdő időpontjában, azaz 2006. január 1-jén a felperes még nem minősült tartósan távollévőnek a 2005. december 21-től kezdődő keresőképtelensége okán. Rámutatott, hogy a tartós távollét fogalmába a 30 napot meghaladóan keresőképtelen vagy egyéb okból távollévő munkavállalók tartoznak, továbbá az I. rendű alperes Humánügyi Szabályzatának 1.6.1. pontjának értelmezése alapján is ugyanerre a következtetésre lehet jutni, mivel a statisztikai létszámból egy havi folyamatos betegség után kell a keresőképtelenné vált munkavállalót tartós távollétre helyezni. Így ezen kereseti kérelmet

megalapozottnak találta és az összecszerűség körében figyelembe véve az elévülés körében kifejtetteket, kötelezte az alpereseket egyetemlegesen 2007. június 1-től december 31-ig 19.000 forint/hó, 2008. évre 20.425 forint/hó, 2009. és 2010. évre 21.445 forint/hó megfizetésére bérkülönbözet címén.

[24] A 2009. november 18-i második balesettel összefüggésben előterjesztett közlekedési költség vonatkozásában a perbeli szakvélemény kiegészítésére és az orvosszakértő meghallgatására utalva - mely szerint a betegség készenléte megmaradt és tömegközlekedés esetén az emlékekre figyelemmel a pszichés zavar fokozódhat - az igény jogalapját megalapozottnak ítélte. Az összecszerűség vonatkozásában szintén csak részben fogadta el a felperes által közölt számításokat, az alperes alappal vitatta a felperes által kimutatott távolságokat és az alapul szolgáló benzin ár összegeket. Ismételten csak a NEAK által közölt kimutatás szerinti, a második balesettel összefüggésben álló egészségkárosodások miatt felmerült utazásokat vette figyelembe, ez a Szent Rókus kórházba 53 alkalommal, a Bajcsy-Zsilinszky kórházba 15, a Péterfy Sándor utcai kórházba 1, a Nemzeti Rehabilitációs és Szociális Hivatalnál 4 alkalommal történő kezelést jelentett. Továbbá kizárólag az útvonalterv.hu szerinti távolságokkal számolt, mert a felperes az ettől eltérő hosszabb útvonalon való közlekedés alátámasztottságát nem igazolta. Rámutatott, hogy a felperes a saját állítása szerint is gázolaj üzemű személygépkocsival közlekedett, így a tévesen megjelölt benzin ár helyett a NAV adatközlésében szereplő gázolaj üzemanyag költségekkel számolta a felperes részére az orvosi kezelésekre való utazás miatt közlekedési költség jogcímen járó juttatást.

[25] A második balesettel összefüggésben előterjesztett, munkahelyre történő közlekedés költségét ugyancsak megalapozatlannak találta, mivel a felperes a Pp. 121. § (1) bekezdés c) pontja szerinti ténybelileg megalapozott előadást nem tett ezen a jogcímen felmerült utazási költségei

időpontjára és összegére nézve. Előadásai egyben ellentétesek is voltak a tanúként kihallgatott Tanú4 előadásával és a munkahely címeként a jogi képviselő által a számítások alapul vételével megtett kilométereket tartalmazó kimutatásban megjelölt címmel (Budapest, A. utca 15.) is.

[26] A háztartási kisegítő költsége miatti igényt elutasította, figyelemmel arra, hogy a szakértői vélemény szerint a balesetek során elszenvedett testi sérülések legfeljebb 3 hét időtartamban akadályozták a felperest a házimunkák elvégzésében és nem került megállapításra a második balesettel összefüggésben olyan egészségkárosodás, amely bizonyítaná, hogy mindebben akadályoztatott volt. Figyelembe vette a felperes a volt férjének tanúvallomását is és arra a következtetésre jutott, hogy a felperes nem bizonyította, hogy a házimunkák elvégzésében segítségre szorulna.

[27] A második balesetet követően megváltozott munkakör miatti pótlékigényt keresetvesztesség jogcímen kívánta érvényesíteni a felperes, amelyet szintén

megalapozatlannak ítélte. E körben a Egyéb érdekeltl által közölt jutalék és átlagkereseti adatok, valamint a felperes 2008., 2009. évre vonatkozó munkáltatói jövedelem igazolásai egybevetésével ugyanis megállapította, hogy a felperes jegyellenőrként az alapbérén felül változó, de évente megközelítőleg 30%-os mértékű egyéb juttatásokban, míg munkakörének módosítása után 2011-ben kizárólag alapbérben, azaz havi 224.800 forintban részesült. Ezen adatokból pedig azt a következtetéseket vonta le, hogy az esetleges 30%-os mértékű egyéb juttatások (pótlékok) összeadódása esetén sem igazolt, hogy a felperesnek jövedelemkiesése keletkezett új munkakörében.

[28] A második balesettel összefüggésben előterjesztett nem vagyoni kártérítési igény vonatkozásában az orvosszakértői vélemény alapján bizonyítottnak minősült, hogy a felperes jelenlegi, 30%-os mértékű pszichiátriai eredetű munkaképesség csökkenése, alkalmazkodási zavara, ennek részeként az úgynevezett agorafóbia körébe tartozó utazási fóbia és a második baleset között ok-okozati összefüggés áll fenn. A nem vagyoni kártérítés összegszerűségének meghatározásánál a felperes életkora szerinti életviszonyait vette figyelembe, utalva az EBH2003.974. számú döntésre. Értékelte a felperes volt férjének részletes tanúvallomását a felperes életében bekövetkezett negatív irányú változásokról, melyekkel egybehangzó volt Tanú3 tanúvallomása. Mindezek alapján megállapította, hogy a felperest a második baleset 41 éves korában érte, amikor legkisebb gyermeke 7 éves volt és rajta kívül még egy kiskorú gyermekről kellett gondoskodnia, a feladatai közé tartozott a 140 négyzetméteres családi ház és a kert fenntartása. A maradványok nélkül gyógyulni képes első baleset élményét felerősítette a második baleset, emiatt 1 évig keresőképtelen állapotba került, a súlyosbodó pszichés problémái okán suicid krízis miatt krízis rehabilitációs kórházi kezelésen is részt kellett vennie és korábbi jegykezelői munkaköre ellátására már nem volt alkalmas. A megelőzőleg társasági életet élő felperes megváltozott, zárkózott és lelkileg igen labilis lett, így a poszttraumás stressz következtében alkalmazkodási zavar alakult ki nála folyamatosan fennállóan és emiatt a mai napig fél a tömegközlekedés használatától, az utazási fóbiával pedig valószínűsíthetően egész életében együtt kell élnie.

[29] A perbeli baleset a felperes legmagasabb szintű testi és lelki egészséghez való személyéhez fűződő alapjogát sértette meg, így az Mt. 177. § (2) bekezdése és a 34/1992. (VI. 1.) AB határozat III/2. pontjára utalva az elszenvedett sérelemmel arányban állóan 3.000.000 forint nem vagyoni kártérítési igényt találta megalapozottnak. Ebbe az összegbe a felperes és az I. rendű alperes által egybehangzóan beszámítani kért, a felperes részére már kifizetett 2.300.945 forintot beszámította és a különbözet összegében marasztalta az I. rendű alperest.

[30] A járadék iránti kereseti kérelmeket elutasította, mivel a felperes a jövedelemkiesést nem tudta bizonyítani, illetve az utazási költség és a háztartási kisegítő miatti járadékigény megalapozottságát sem a szakvélemények, sem egyéb bizonyítékok nem támasztották alá.

[31] A pertárgy értékét a Pp. 25. § (3) bekezdése és 24. § (2) bekezdés a) pontja alapján 12.015.540 forintban állapította meg, amelyből 33% erejéig lett pernyertes a felperes, így a pernyertesség-pervesztesség arányában a Pp. 78. § (1) bekezdése és 86. § (3) bekezdése

alapján kötelezte a feleket a perköltség viselésére, míg az I. rendű alperesi beavatkozó perköltségéről kiegészítő ítéletében rendelkezett. Ugyancsak a pervesztes rész arányában kötelezte az alpereseket az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 42. § (1) bekezdés a) pontja szerinti illeték viselésére, míg a felperesi pervesztesi rész vonatkozásában a munkavállalói költségkedvezményre való jogosultság folytán határozott úgy, hogy azt az állam viseli.

A felperes fellebbezése

[32] A felperes fellebbezésében az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatását, így a már megítélteken felül közlekedési költségtérítés jogcímén a munkahelyre történő bejárás havi 20.000 forintos és a háztartási kisegítő havi 15.000 forintos költségének megítélését kérte a 2007. június 6-tól 2009. november 18-ig terjedő időre, továbbá 2009. november 19-től havi 35.000 forint költségpótló járadékra és kamataira is igényt tartott. Kérte továbbá nem vagyoni kártérítés címén a megítélt összeg további 2.000.000 forint és annak kamataira történő felemelését. A 2009. november 18-i balesettel kapcsolatban 2009. november 19-től 2010. december 31-ig keresetvesztesség címén további 289.510 forint és kamatai megfizetésére, valamint 2011. január 1-től havi 44.240 forint jövedelempótló járadék és kamatai megfizetésére is marasztalást kért, egyben kérte mellőzni a már kifizetett 2.300.945 forint beszámítását a 3.000.000 forint megítélt nem vagyoni kártérítés összegébe, illetve a teljes 3.000.000 forint után kérte számítani 2009. november 19. napjától a késedelmi kamat kezdő időpontját, valamint a perköltségről való rendelkezés megváltoztatását oly módon, hogy az alperesek teljes marasztalását kérte a perköltség vonatkozásában.

[33] Indokolásul előadta, hogy a közlekedési költségtérítés körében a számításokat volt jogi képviselője nagyrészt hibásan nyújtotta be annak ellenére, hogy részére helyesen küldte meg az adatokat. Fellebbezésében rögzítette munkavégzésének helyét és azok változásának időpontját, így a pontos címeket és a leggyorsabb, illetve legrövidebb út hosszát. Hangsúlyozta, hogy a betegségének jellegére figyelemmel legtöbb esetben a leggyorsabb útvonalat választotta, hogy minél kevesebb időt vegyen el az utazás. Rámutatott továbbá, hogy tényleges költségei jelentősen magasabb voltak az által kért havi 20.000 forint összegnél, amelynek tényleges felmerültét a tanúvallomások alátámasztották és a mérlegeléssel megjelölt összeg eltúlzottnak nem minősült.

[34] A háztartási kisegítő költsége körében Tanú4 és Tanú3 tanúvallomása, valamint volt férje és közötte létrejött megállapodás igazolta, hogy a háztartási munkákat és a gyerekekkel kapcsolatosan felmerült teendőket nem volt képes úgy ellátni, mint a baleseteket megelőzően. Munkahelyén is csak fokozott erőfeszítéssel tudott megjelenni és munkát végezni, így emiatt, illetve utazási nehézségei miatt hétközben egyáltalán nem tudott otthon munkát elvégezni, de hétvégén is csak bizonyos munkákat. A bevásárlás, a gyerekek szállítása, de még a gyógyszer kiváltás kapcsán is segítségre szorult, amit a szakvélemény is alátámasztott, kifejezetten rögzítve, hogy a pszichés zavar okozta „időhiány” megakadályozhatja mindezek elvégzését. Hangsúlyozta, hogy a tanúvallomások bizonyították, hogy az első baleset előtt a háztartási és a gyerekek körüli munkákat egyedül

elvégezte, segítségre sosem szorult, amely teljesen megváltozott már az első baleset után és a munkanapokon teljes, míg hétvégeken részleges segítségre szorul, ezért a bírói gyakorlatnak megfelelő, csekély összeget kért keresetében ezen a jogcímen (15.000 forint/hó), amely eltúlzottnak semmiképp sem minősül.

[35] A nem vagyoni kár körében az első baleset kapcsán hangsúlyozta, hogy téves az elsőfokú bíróság ítélete, amely szerint ezen igénye elévült. Hangsúlyozta, hogy laikusként nem tudhatta, hogy betegsége olyan mértékű, amely tartós egészségkárosodással jár, a betegállomány lejártá után munkába álláskor, 2008. április 1-jén szembesült azzal a ténnyel, hogy soha nem fog meggyógyulni. Ekkor észlelte azt, hogy főbiája tartósan megmaradt, így a nem vagyoni kártérítési igényénél is az elévülés ekkor kezdődött meg, ehhez számítottan az elévülési időn belül (2010. március 18-án) kérelemmel élt akkori munkáltatója felé. A kialakult megbetegedései (depresszió, főbiák) miatt élete hátrányosan elnehezült, illetve a betegség „készenlétben” mindig megmarad, így ezen a jogcímen előterjesztett 2.000.000 forint iránti igénye megalapozott.

[36] Az elsőfokú bíróság ítélete álláspontja szerint a járadékok körében szintén téves, figyelemmel arra, hogy betegsége élete végéig fennáll, a személyét ért két támadás miatti súlyos egészségromlása nem vitatható, így közlekedési költségterítésként 20.000 forint/hó, míg háztartási kisegítő költségeként 15.000 forint/hó járadékra megalapozottan tarthat igényt a jövőre nézve is.

[37] A jövedelemkiesés kapcsán hangsúlyozta, hogy e körben is téves döntést hozott az elsőfokú bíróság, a második balesete után az elsőfokú bíróság ítélete alapján és részére jogosan járó béremelésekkel növelve kell ugyanis figyelembe venni az alapbérét, vagyis 2009. novemberében a 167.700 forint helyett 21.445 forinttal magasabb összegű alapbérre lett volna jogosult. Továbbá a keresetét növelő juttatások és pótlékok összegével kapcsolatosan az alperesnél álltak rendelkezésre az azt alátámasztó okiratok és ennek rendelkezésére bocsátása az alperes terhére esett. E körben utalt a BH2015. 232. számú döntésre is, miszerint a munkáltató nyilvántartási kötelezettségébe tartozó adatszolgáltatás teljeskörű hiánya nem eshet a munkavállaló terhére. Hangsúlyozta, hogy a második baleset bekövetkeztéig az alapbéréhez hozzászámítandó a 15% alagúti pótlék, mivel 2004-től folyamatosan a metróban végezte a munkáját, így az elmaradt béremelésekkel növelt 189.145 forint alapbér további 15%-kal, azaz 28.370 forinttal nőtt volna, tényleges keresete 217.515 forint lett volna, ami már meghaladta 4.415 forinttal az alkalmatlanság miatt történt áthelyezés után kapott 213.100 forint összegű munkabérét. Ezen túlmenően a 20%-os délutáni pótlék 18.900 forinttal, az 50% hétvégén végzett munka pótlék havi 4 nappal számolva 18.000 forinttal és évi 4 nappal számolva az ünnepnapokon végzett munkát 100%-os pótlék figyelembevételével 2.925 forinttal és mindösszesen 44.240 forinttal magasabb munkabérre lett volna jogosult 2011. január 1-től, amely összeg jövedelempótló járadék címén megilleti.

[38] Ezen túlmenően utalt arra, hogy 2020. március 1. és július 31. között a pandémiás helyzet következményeként személyi alapbére 25%-kal csökkent, az ítélethozatal után szerzett tudomást arról, hogy az ellenőrök anyagi megvonásban erre az időszakra nem

részesültek, így keresetvesztesége tovább nőtt, ez a körülmény is indokolja a jövedelempótló járadék megítélését.

[39] Sérelmezte a nem vagyoni kártérítés címén megítélt 3.000.000 forint összegbe a 2015. december 22-én megkapott 2.300.945 forint keresetveszteség beszámítását is és kérte, hogy a 3.000.000 forint után ítélje meg részére a másodfokú bíróság a 2009. november 19-től járó késedelmi kamatot. Hangsúlyozta, hogy a részére átutalt 2.300.945 forintot keresetveszteség címén fizette meg a biztosító, ezért a keresetveszteségbe kell azt beszámítani.

[40] Kifogásolta továbbá, hogy az elsőfokú bíróság a beavatkozónak – aki csak évek után kapcsolódott be a per tárgyalásába és azon időpontig érdemben beadványokat sem készített – kétszer annyi munkadíjat ítelt meg, mint a per kezdetétől abban aktívan résztvevő feleknek.

Az I. rendű alperes fellebbezése

[41] Az I. rendű alperes fellebbezésében az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatását kérte, a nem vagyoni kártérítés címén megítélt 3.000.000 forint tőkeösszegnek 500.000 forintra való leszállításával a közlekedési költségtérítés iránti igény teljes elutasításával és az emiatt módosuló pernyertességi-pervesztességi arányokra figyelemmel a felperesi javára megítélt perköltség összegének 22.419 forintra történő leszállításával. Egyben a perköltségként részére megállapított ügyvédi munkadíjat 538.047 forintra kérte felemleni, az általa viselendő szakértői díjat 12.148 forintra, míg az illeték összegét 28.837 forintra kérte leszállítani, valamint másodfokú perköltségigényt is bejelentett.

[42] A nem vagyoni kártérítés címén felperes javára megítélt összeg kapcsán azt hangsúlyozta, hogy a perbeli szakértői véleményben megállapítottak ellenére az elsőfokú bíróság a Pp. 206. §-ban foglaltakkal össze nem egyeztethető módon és az erre vonatkozó indokok megjelölése nélkül figyelmen kívül hagyta a nem vagyoni kártérítés megállapításához releváns körülményeket, így nem értékelte, hogy csak részoki összefüggés áll fenn a perbeli események és a pszichés zavar között, az részben egyéb okok miatt jött létre. Továbbá utóbb már a perbeli eseményektől független okból áll fenn a felperes jelenlegi állapota (a 30%-os munkaképesség csökkenése, illetve pszichés zavara) – azaz olyan körülmények miatt, amelyekért már egyáltalán nem tehető felelőssé – illetve ezek miatt nem szűntek meg a felperes tünetei. A jelenlegi pszichés zavar fenntartásában egyéb kórok, családi konfliktusok, a per elhúzódása, a munkahelyért való aggodalom, azaz nem a per alapjául szolgáló események játszanak szerepet, illetőleg a baleseti és természetes kórok miatt kialakult zavarban mindkét kórok egyenlő mértékű munkaképességszökkenéshez vezet, így egyenként is okozhatják ezt a mértéket. Mindezek alapján a felperest a második balesettel okozati összefüggésben ért nem vagyoni hátrányok kompenzálására 500.000 forint vagyoni kártérítés elegendő.

[43] Érvelése szerint a bérkülönbözet körében meghozott döntését az elsőfokú bíróság a Pp. 206. §-ba ütköző módon arra alapította, hogy a 2006. évi bérfejlesztés hatálybalépésekor még nem volt a felperes 30 napot meghaladóan távol, így nem minősült tartósan távollévőnek. Ilyen körülményekre azonban felperes nem hivatkozott, így az indokolás megalapozatlan. A felperes kizárólag azzal érvelt, hogy a 2006. évi bérmegállapodás zárójeles felsorolása (GYES-en, GYED-en lévők) nem tekinthető teljes felsorolásnak, így az reá is irányadó. Kiemelte, hogy 2006-ban a bérfejlesztés március hónapban került végrehajtásra visszamenőleges hatállyal, ebben az időpontban azonban a felperes már 3 hónapja betegállományban és 2 hónapja passzív állományban volt, a bérmegállapodás 11. pontja a passzív állományban lévőkre nem vonatkozott. Mindez az érvelés irányadó a 2008. és 2009. évi bérfejlesztés kapcsán is.

[44] A közlekedési költségtérítés körében érvelése szerint nem megalapozott az elsőfokú bíróság döntése tekintettel arra, hogy nem igazolt, a felperes kizárólag személygépjárművel tudott volna közlekedni. A szakértői vélemény értelmében a felperes pszichés állapota indokolhatta, hogy tömegközlekedést igénybe venni nem tudott, de ez csak egy feltételes mód, így ok-okozati összefüggés hiányában az igény nem megalapozott, továbbá a felperes nem bizonyította azt sem, hogy ténylegesen valóban személygépkocsival tette meg az utakat a kezelésekre.

[45] A fellebbezésének helyt adó másodfokú döntés alapján a felperes pernyertességének aránya mindösszesen 4%-ra módosul, ehhez igazodóan a perköltség összege módosítandó, továbbá az elsőfokú bíróság indokolásából az sem tűnik ki, hogy mire alapozta a 67%-os pernyertes részre eső perköltség alperesek közti fele-fele arányban történő megosztását. Ennek jogszabályokkal alátámasztott indokát az elsőfokú bíróság egyáltalán nem adta.

Az I. rendű alperesi beavatkozó fellebbezése

[46] Az I. rendű alperes pernyertessége érdekében beavatkozó az elsőfokú ítélet megváltoztatását kérte a nem vagyoni kártérítés 500.000 forintra történő leszállításával és a késedelmi kamat fizetési kötelezettség mellőzésével. Álláspontja szerint helyesen döntött az elsőfokú bíróság, amikor elévülés miatt az első balesettel összefüggő nem vagyoni kártérítési igény elévülését állapította meg, de akkor is, amikor a második balesetre tekintettel a nem vagyoni kártérítés jogalapját megállapította. Ugyanakkor a részben hiányosan megállapított tényállás alapján téves jogi következtetést vont le a nem vagyoni kártérítés összecszerűségét illetően, amely összeg kirívóan eltúlzott és nem áll arányban a felperest ért személyiségi jogi jogsérelemmel.

[47] Érvelése szerint a felperest nem érhetett olyan testi-lelki megrázkódtatás, amelyen a mai napig ne tudott volna túllépni a második balesetben szerzett sérülések (kézfajcsavarás, illetve karmolás) alapján és amely máig ható pszichés hátrányt eredményezett volna. E körben a bizonyítékok értékelését a Pp. 206. §-ba ütközően mellőzte az elsőfokú bíróság. Rámutatott, hogy a felperesnél a balesetektől testi vonatkozásban maradványállapot nem véleményezhető, jelenlegi pszichés zavara részben a perbeli két eseménnyel, részben egyéb természetesnek tekinthető traumatikus élményekkel okozati összefüggésben jött létre, a jelenlegi pszichés zavar csak részoki összefüggésben áll a felperest ért korábbi támadásokkal. A felperes önértékelési zavara, szenzitív, paranoid élményfeldolgozása, az elhúzódó peres ügyével való fokozott foglalkozás a perbeli a balesetektől független tényezők. A 30%-os baleseti munkaképesség csökkenés csak részben áll okozati összefüggésben a perbeli eseményekkel, a szakvélemény szerint amennyiben újabb konfliktusok (a per elhúzódása, családi és munkahelyi konfliktusok) a felperest nem érték volna, javuló állapota akár a tünetmentesség szintjét is elérte volna. Mindezekből az következik, hogy a felperes jelenlegi pszichés zavara döntően a természetes okokkal és nem a baleseti okokkal áll összefüggésben. Az okozati összefüggés hiányát az elsőfokú bíróság azonban jogszabálysértő módon figyelmen kívül hagyta.

[48] Hangsúlyozta, hogy a felperes pszichés állapota részben az általa szedett gyógyszerek mellékhatásaira vezethető vissza és e körben az I. rendű alperes felelőssége nem állapítható meg. Ugyancsak nincsenek ok-okozati összefüggésben a balesettel a felperes életvezetési problémái, azok kezelése és következménye. A per elhúzódása a felperesnek és jogi képviselőjének róható fel, a felperes a jogutódot csak 1 év 8 hónap késedelemmel vonta perbe, felhívás ellenére számításait késedelmesen csatolta igényei alátámasztására, ahogy az elévüléssel kapcsolatosan álláspontját nem fejtette ki, mindezek a balesettel semmilyen összefüggésben nincsenek.

Az I. rendű alperes fellebbezési ellenkérelme

[49] A felperes első balesettel kapcsolatban előadott fellebbezése körében arra mutatott rá, hogy a Pp. 235. § (1) bekezdése és a 141. § (6) bekezdése alapján a felperes új tényre már nem hivatkozhat, ezért a felperes által a közlekedési költségigény alapjául a fellebbezésben megjelölt és általa helyesnek tartott adatok nem vehetők figyelembe. Nem volt ugyanis annak akadálya, hogy az eljárás hosszas tartama alatt jogi képviselőjét ellenőrizze vagy az adatokat korrigálja, így alapos ok nélkül késlekedett nyilatkozattételével. Megjegyezte továbbá, hogy az új tények tekintetében a felperes a megjelölt távolságokat sem támasztotta alá semmiféle bizonyítékkal, ezért sem lehetnek azok irányadóak. Az elsőfokú ítélet helytállóan rendelkezett e jogcímen támasztott követelések elutasításáról és a fellebbezésben szolgáltatott új tények nem alapozzák meg a felperes ezen jogcímen előterjesztett kártérítési igényét, mivel továbbra sem tett tényelőadást arra vonatkozóan, hogy ténylegesen mikor és milyen költsége merült fel.

[50] Az első balesettel kapcsolatban felmerült háztartási kisegítő költsége körében is megalapozatlan a fellebbezés. A perbeli szakvélemény összesen 3 hét időtartamban rögzítette

a felperes akadályozottságát a házimunkák elvégzésében és korábban a felperes maga is úgy nyilatkozott, hogy 3 hétre kellett segítséget igénybe vennie e munkák kapcsán, ezen időtartamra figyelemmel pedig az igény elévült.

[51] Rámutatott, hogy sem az orvosszakértői vélemény sem annak kiegészítései nem tartalmaznak megállapításokat a költségterítés járadék formájában történő indokoltságát illetően, így a felperes pszichés zavara miatt - melybe a közlekedési fóbia is beletartozik - nem érvényesíthet megalapozottan járadék igényt sem.

[52] A 2005. december 20-i balesettel kapcsolatos előterjesztett nem vagyoni kártérítési igényt megalapozottan utasította el az elsőfokú bíróság. Az elévülés megszakadását, illetve nyugvását eredményező körülmény nem merült fel, illetőleg az elévülés még a felperes hivatkozását elfogadva a munkába állását követő időponttól számítottan is bekövetkezett, figyelemmel az Mt. 11. § (3) bekezdésére. A nem vagyoni kártérítés összezszerősége körében kiemelte, hogy az orvosszakértői vélemény és kiegészítései nem tértek ki a károsodás mértékére külön a 2005. évi esemény kapcsán és egyértelműen utaltak arra, hogy a felperes állapotát nem kizárólag a baleset idézte elő, hanem más körülmény is közrehatott. A felperes további bizonyítást nem indítványozott arra nézve, hogy a balesetektől eredő károsodások hogyan választhatóak szét és milyen mértékű károsodást eredményeztek külön-külön és hangsúlyozta, hogy az I. rendű alperesen kívül álló okok is közrejátszottak a felperes pszichés állapotában.

[53] Érvelése szerint a 2009. november 18-i balesettel kapcsolatos keresetveszteség jogcímén a felperes 2009. november 19. és 2010. december 31. között megalapozatlanul követelt további 289.510 forintot, figyelemmel arra, hogy az elsőfokú bíróság ezen időszakra havi 21.445 forint összeggel számolva marasztalta az alpereseket. Viszont a felperes korábbi álláspontját módosítva a fellebbezésében havi bruttó 44.240 forintot kívánt érvényesíteni jövedelempótló járadékként (keresetveszteség címén 2011. január 1-től) szemben a korábban érvényesített 40.415 forint/hó összeggel. A felperes ezen keresetváltoztatása a Pp. 247. § (1) bekezdésébe ütköző, annak előterjesztésére a fellebbezési eljárásban jogszerű lehetősége nincs. Hangsúlyozta, hogy a felperes korábbi jegyellenőri alapbére és az általa követelt pótlékok együttes összege nem haladja meg az új munkaköre szerinti összeget, vagyis keresetveszteség esetében nem merült fel. Továbbá a felperes által becsatolt okiratok alapján nem állapítható meg, hogy a felperes jegyellenőri munkakör betöltése esetén az által megjelölt juttatásokra és a meghatározott mértékben lett volna jogosult, az okiratok kizárólag alagúti pótlék kifizetését igazolták és az 2008. évi adóbevallásból sem tűnik ki, hogy a felperes milyen jogcímenen részesült alapbéren felüli juttatásokban. Ezért a keresetveszteségi igény nem lehet megalapozott már csak azért sem, mert a felperes nem indítványozta a vonatkozó időszakra bérjegyzékek csatolását, a bizonyítatlanság pedig terhére esett. Érvelése szerint nem csak a felperesnek folyósított egyes jutatások szorultak volna bizonyításra a felperes részéről, hanem az új munkakörben elért keresetéhez képest a keresetveszteség összege is.

[54] Rámutatott továbbá, hogy a felperes fellebbezésében a pandémiás helyzet miatti munkabér módosulásra tett nyilatkozatából nem derült ki, hogy milyen vonatkozásban kíván ezen körülményre hivatkozni azon túl, hogy ezek a tények nem is az elsőfokú ítélet meghozatalát követően jutottak tudomására.

[55] A második balesettel kapcsolatos nem vagyoni kártérítés jogcímén megítélt összeggel körében a beszámítást kifogásoló felperesi érvelés sem lehet megalapozott. Az alperesi beavatkozó kifejezetten rendelkezett arról, hogy hogyan kéri a beszámítást és elsődlegesen a keresetveszteség címén megítélt összegbe, ennek hiányában a többletet a nem vagyoni kártérítés összegének kérte figyelembe venni. A felperes keresetveszteség címén támasztott igénye nem megalapozott, ezért az általa kért beszámítás már csak ezen okból sem lehetséges.

Az I. rendű alperesi beavatkozó fellebbezési ellenkérelme

[56] A beavatkozó a fellebbezési ellenkérelmében a 2005. december 20-i balesettel összefüggő kártérítési igények kapcsán az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte figyelemmel arra, hogy helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság azt, hogy a balesettel összefüggő nem vagyoni kártérítési igény elévült. Ugyanakkor érvelése szerint abban a körben téves az elsőfokú bíróság döntése, hogy a követelés 2009. április 11-én évült el – helyesen az elévülés már 2008. december 20-án bekövetkezett – figyelemmel az Mt. 11. § (3) bekezdésére. Helytelen az a megállapítás, hogy 2006. április 11-én az elévülés megszakadt és ezután újra kezdődött, mivel a baleset kezdő időpontjától számított 3 éves elévülési idő 2006. április 17-én még nem telt el.

[57] 2015. december 22-én a felperes részére megfizetett 2.300.945 forint után késedelmi kamatfizetési kötelezettség a Pp. 231. §-a és 217. § (1) bekezdése szerint számított teljesítési határidőre figyelemmel nem terheli az I. rendű alperest. A beszámításra a Ptk. 296. §-a teremtett alapot és mivel az elsőfokú bíróság keresetveszteség címén nem marasztalta az I. rendű alperest, így más jogcímű kártérítésbe a teljesített összeg jogszerűen volt elszámolható.

[58] A közlekedési költség körében a Pp. 235. § (1) bekezdése alapján a fellebbezésben előadott felperesi előadás nem értékelhető és ez az igény egyébként is teljes mértékben megalapozatlan. Ezen jogcímen járó kártérítés indokoltsága orvosi szakkérdés a gyógytartam idejére megállapítható kártérítés és a járadék szempontjából is. Azt a szakértői megállapítást, miszerint a felperest ért traumatikus élmény a közlekedési eszközökkel kapcsolatban jött létre, az alapszakvéleménnyel és a per valamennyi adatával összefüggésben lehet csak értelmezni. A felperest a baleset nem tömegközlekedési eszközön, hanem a metró állomáson érte, csúcsidőn kívül történtek ezek az események, azaz nem tömegben. Felperes közlekedési főbiája esetén, amennyiben valóban annyira szorongana, mint ahogy állítja, gépjárművet sem tudna vezetni. Teljesen életszerűtlen, hogy a perbeli balesetek után 11,

illetve 15 évvel a felperesnek pszichés megterhelést jelentene a tömegközlekedés. A pszichés zavar amennyiben még fennáll a felperesnél, nem a perbeli balesetekkel áll okozati összefüggésben. A kényelmesebb gépjárművel való utazás költségeit a felperes nem háríthatja át az I. rendű alperesre. A felperes saját előadásával cáfolta azt az írásban tett nyilatkozatát, hogy egyedül vezetni nem tudott és jelenleg sem tud, a perben egyebekben pedig nem nyert bizonyítást, hogy a felperes az általa megjelölt utakat valóban megtette, az ellentmondásos nyilatkozatokat az elsőfokú bíróság is észlelte. Így a bizonyítatlanság eljárásjogi következményeit kellett volna alkalmazni az orvosi kezelések kapcsán megállapított kárigények vonatkozásában is. Kiemelte, hogy az összecszerűség igazolására a felperes egyetlen számlát nem csatolt, illetőleg a közlekedési többletköltség indokoltságára a szakértő kategorikus kijelentést egyáltalán nem tett. Ezért helytállóan döntött úgy az elsőfokú bíróság, hogy a közlekedési többletköltség címén költségpótló járadékot a felperesnek nem ítelt meg, e körben a fellebbezés megalapozatlan.

[59] Helyes az elsőfokú bíróság döntése a háztartási kisegítő költsége iránti kérelem körében is, hiszen az első balesetet követően mindösszesen 3 hétig volt indokolt kisegítő igénybevétele és ezen időszak kapcsán elévülési időn belül a felperes igényét nem érvényesítette. Álláspontja szerint a felperes fizikailag és pszichikailag alkalmas a háztartási munkák elvégzésére, amennyiben nem, az nem a perbeli balesettel áll okozati összefüggésben. A felperes érdektelensége, a motiváció hiánya és az, hogy háztartási tevékenységet esetlegesen nem tud végezni, a gyógyszerek mellékhatásaira és nem a perbeli balesetre vezethetőek vissza és e körben megalapozottan késői hazaérkezésre, illetve fáradtságra sem hivatkozhat, mivel ez egy a balesettől független, általános élethelyzet. A háztartási kisegítő költsége és a közlekedési költség egyszerre semmiképp sem lehet alapos, az igények megalapozottságául előadott felperesi érvelés ugyanis egymást kizárja. Amennyiben a felperesnek pszichés zavara fennáll, az a perbeli balesetektől független, a szakvélemény értelmében újabb, a balesettől független konfliktusok hiányában a felperes már tünetmentes lenne. A gyermekek szállítását pedig semmi nem indokolja, hiszen mindhárman felnőtt emberek.

[60] A keresetveszteség ténykérdés, amely nem bizonyított, helytállóan állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a felperesnek új munkakörében keresetvesztesége nem keletkezett. A felperes a perben nem bizonyította az általa megjelölt pótlékokban való „részesülését”, arra való jogosultságát, holott a bizonyítási teher a perben korábban meghozott jogerős rész-közbenső ítélet szerint őt terhelte. Az elmaradt béremeléssel összefüggő igény tekintetében osztotta az I. rendű alperesi álláspontot, miszerint a bérmegállapodás alapján a felperes arra nem volt jogosult.

A másodfokú bíróság döntése és annak jogi indokai

[61] A felperes és az I. rendű alperes fellebbezése kisebb részben alapos, az I. rendű alperesi beavatkozó fellebbezése nem alapos.

[62] Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg a bizonyítékok Pp. 206. §-a szerinti értékelésével, az I. rendű alperesi beavatkozó teljesítésének elszámolása és a perköltség kivételével döntésével is teljesszűren egyetértett a másodfokú bíróság.

[63] Helytállóan foglalt állást az elsőfokú bíróság a felperes 2005. december 20-i első balesetével kapcsolatosan az elévülés kérdéskörében. A felperes nem vagyoni kárigényét a pszichés károsodás miatti egészségsérelemre alapította, a poszttraumás zavart a háziorvos 2006. április 11-én igazoltnak látta, emiatt a felperest keresőképtelen állományban tartotta. Így e körben nem a munkába állás kezdő időpontjának van jelentősége – mivel a károsodás megtörténte objektív tény, független attól, hogy a károsultnak arról volt-e tudomása - hanem a felperes egészségi állapota kialakulásának, ennek időpontját helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság. Az Mt. 11. § (2) bekezdése értelmében az igény elévülése az esedékessé válástól kezdődik és ez a nap az első balesettel kapcsolatos nem vagyoni kártérítés esetében 2006. április 11.-e, míg a béremelés elmaradása miatt 2006. február 10.-e volt, ekkor kezdődött (és nem addig nyugodott) az elévülés, ennyiben pontosításra szorul az elsőfokú bíróság döntése.

[64] Megalapozatlanul kifogásolta a felperes a fellebbezésében mindkét baleset vonatkozásában a munkahelyre történő közlekedés iránti költségtérítés elutasítására vonatkozó elsőfokú döntést. E körben nem vitatta a fellebbezésben, hogy a számításokat jogi képviselője nagyrészt hibásan nyújtotta be, azonban úgy érvelt, hogy a jogi képviselője részére helyes adatokat szolgáltatott, amit azonban képviselője elmulasztott az iratokhoz csatolni. Mindezek pótlására a Pp. 235. § (1) bekezdése alapján a másodfokú eljárásban már nem volt jogszerű lehetősége a felperesnek. Helyesen érvelt az I. rendű alperes és az I. rendű alperesi beavatkozó a fellebbezési ellenkérelmében, hogy a jogi képviselő esetleges tévedése a felperest nem mentesíti, hiszen az általa előadottak a fél nyilatkozatának tekinthetőek. Az elsőfokú bíróság teljesszűrű, helytálló kioktatást adott a bizonyítási teher alakulásáról, többször felhívta a perben a felperest, hogy az eltérő kilométer számok okára nyilatkozzon, amit egyébként a Fővárosi Törvényszék, mint másodfokú bíróság az 5.Mf.680.148/2016/7. számú rész-közbenső ítéletében részletesen rögzített is, megjelölve azt, hogy a felperes kereseti kérelmében, illetve azok pontosításaiban eltérő kilométer számok kerültek feltüntetésre (36,2 km, 45,54 km, illetve 54,6 km) a lakóhelye és a munkahelye közötti távolságként. Az I. rendű alperesi beavatkozó szintén jelezte a felperes ellentmondásos nyilatkozatának tényét.

[65] Helyesen mutatott rá az elsőfokú bíróság, hogy a kereseti kérelem alapjául szolgáló konzekvens tényelőadást a felperesnek kellett volna megtennie és nyilatkozata, illetve írásban benyújtott keresetpontosításai ellentmondásosak voltak. A felperes írásbeli beadványaiban a lakóhely és az A. utca között megtett útvonalra hivatkozott, szóbeli előadása szerint 2008-ban, amikor visszament dolgozni, a B. térig járt, majd 2011. január 1. és augusztus 30. között a M. utcába, 2011. szeptember 1-től az A. utcába járt dolgozni, (2027/2016/5. sorszámú jegyzőkönyv), a 84. sorszámú jegyzőkönyvben rögzített nyilatkozata szerint 2017-től – pontos időpont megjelölése nélkül – az A. útra jár dolgozni. Azt a részletes és pontos levezetést, amit a fellebbezése tartalmaz, az elsőfokú eljárásban a felperes egyáltalán nem adta elő, a R. S. utcai címet még szóbeli nyilatkozatában sem említette. Ezen túlmenően arra is rámutat a másodfokú bíróság, hogy a felperes ellentmondásosan

nyilatkozott az utazás módjára is. Maga adta elő a 36.M.2027/2016/5. sorszámú jegyzőkönyvben rögzített személyes meghallgatása során, hogy 2008-ban, amikor visszament a B. térre dolgozni, akkor férje vagy barátnője vitte gépkocsival dolgozni, ugyanakkor tömegközlekedéssel is próbálkozott, de ennek mértékét, rendszerességét egyáltalán nem jelölte meg, a hazafelé útra busszal való közlekedést is említett (3816/2010/39.). A 2011. január 1. és szeptember 1. közötti időszakra azt nyilatkozta, hogy a M. utcába járt dolgozni, írásbeli beadványában ugyanakkor erre az útvonalra konkrét nyilatkozatot pontosított kereseti kérelmében nem adott elő.

[66] Szintén ellentmondásos volt szóbeli nyilatkozata is a körben, hogy az A. utcába férje, illetve kolleganője szállította gépkocsival, vagy korai vonattal igyekezett bemenni, esetlegesen taxival is utazott, ha a férje nem ért rá, vagy szomszédot kért meg a szállítására. Azt is említette, hogy tömegközlekedés esetén a Keleti pályaudvarhoz érkezett és onnan tömegközlekedéssel ment tovább. Azt is előadta, hogy 2015-ben édesanyja halála után a volt férje elköltözött a péceli házból és Á. B-nak adta ki édesanyja házat albérletbe - akivel később, 2019. szeptemberében házasságot is kötött - és ezt követően Á. B. ment vele gépkocsival az Örs vezér teréig, ahol leparkolt az autóval. A felperes elmondása szerint a M. utcába (azaz 2011-ben) vagy ő vezetett vagy a volt férje (2027/2016/5. számú jegyzőkönyv), ugyanakkor a 84. sorszámú jegyzőkönyv szerint 2017-ben kezdett el vezetni, amikor is megújította a jogosítványát a személyi igazolvánnyal együtt.

[67] Mindezek okán az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy a munkahelyre történő közlekedés költsége iránti igény - annak ellentmondásossága miatt - nem felel meg a Pp. 121. § (1) bekezdés c) pontja szerinti olyan kereseti kérelemnek, amely alkalmas arra, hogy a bíróság ezen igényről megalapozottan döntsön. Az, hogy a felperes kereseti kérelemmel szemben támasztott követelményeknek megfelelő tartalmú nyilatkozatot terjesszen elő a felperes terhe volt és a bíróság többszöri felhívása ellenére sem adta elő azt a pontos nyilatkozatot, amely alapján kereseti kérelme szerinti döntés meghozható lett volna. A felperest e körben nem mentesíti az, hogy álláspontja szerint egy mérlegeléssel meghatározott, eltúlzottnak nem tekinthető havi összeget jelölt meg, mert a pontos adatok hiányában e körben a mérlegelés sem végezhető el.

[68] Nem fogadta el azonban a másodfokú bíróság az I. rendű alperes fellebbezési érvelését az elsőfokú bíróság által megítélt – az orvosi kezelésekre utazásokkal felmerült – közlekedési költségtérítés kapcsán. Az orvosszakértői vélemény alapján helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság azt, hogy az ok-okozati összefüggés a perbeli baleseti élmény és a közlekedési nehezítettség között megállapítható. A kezelések igénybevételét – ezáltal az utazások megtörténtét - a NEAK kimutatása, míg a gépkocsihasználatot Tanú3 és Tanú4 tanúvallomása, a felmerült költségek megállapításához a szükséges adatokat a gépjármű forgalmi engedélye igazolta. Ez utóbbira és az útvonaltervező szerinti adatokra alapított döntésével az elsőfokú bíróság nem terjeszkedett túl a kereseti kérelmen, hanem az üzemanyagköltség-elszámolással kapcsolatosan – a perben feltárt adatok alapján - alkalmazható NAV előírásokat vette figyelembe.

[69] A háztartási kisegítő szükségességével kapcsolatban a felperes az elsőfokú eljárásban az első baleset körében kifejezetten arra hivatkozott, hogy fizikai terhelhetősége folyamatosan és a minimálisra csökkent a baleset miatt kialakult poszttraumas stressz-zavar miatt, ezért nem volt képes a ház körüli és a gyerekekkel kapcsolatos feladatok ellátására. Ilyet azonban a perbeli orvosszakértői vélemény nem állapított meg, csak azt, hogy a testi sérülések legfeljebb 3 hét időtartamban akadályozhatták a felperest a házimunkák elvégzésében. A második baleset kapcsán maga sem vitatta, hogy a traumatikus élmények miatt kialakult pszichés állapota önmagában ugyan nem akadályozná a háztartási és ház körüli munkák elvégzésében, azt „a pszichés zavar okozta időhiány” gátolhatja meg. A perben meghallgatott orvosszakértő úgy nyilatkozott (3816/2010/45. jkv.), hogy a felperes pszichés állapotában bekövetkezett trauma a felperes fizikai teljesítményét nem befolyásolja, a motiváció hiánya, vagy a lelki állapota ronthatja a fizikai teljesítményt. A betegség készenléte ugyan megmaradt, de azt nem állította a szakértő, hogy a házimunka e körben érintett, csak azt, hogy a depressziós tünetek fokozódhatnak. Ezen túlmenően kiemeli a másodfokú bíróság, hogy a szakértő előtt a felperes egyébként is úgy nyilatkozott (2012. március 6-án), hogy takarítani és mosni is tud. Az elsőfokú bíróság helyesen mutatott rá, hogy a felperes nem bizonyította, hogy a házimunkák elvégzésében segítségre szorulna fizikai állapota miatt, annak indokoltsága szakértői kérdés, amit a szakértői vélemény nem támasztott alá. Mindezek okán a felperes költségpótló járadékokra sem jogosult a jövőre nézve.

[70] Nem volt megalapozott az I. rendű alperes fellebbezése az első baleset utáni béremelés elmaradása miatti bérkülönbözettel kapcsolatos elsőfokú döntéssel szemben. A felperes azt állította, hogy keresőképtelensége okán megalapozatlanul zárta ki az alperes az egységesen járó juttatásból. E körben annak van relevanciája, hogy a 2006. évi bérmegállapodás 2006. január 1-től hatályos volt, függetlenül attól, hogy annak tényleges folyósítására – visszamenőlegesen január 1-i időpontra – pontosan mely időpontban került sor. Ezen körülmény nem ad mentesülést a munkáltató számára azon okból, hogy a felperes a folyósításkor 30 napot meghaladóan keresőképtelen állományban volt. Továbbá a felperes 2006. január 1-én valóban nem minősült tartósan távollévőnek, tartalma szerint e körben is helyesen értékelte a felperesi érvelést az elsőfokú bíróság. A 2008. és 2009. évekre vonatkozó bérmegállapodások pedig már kifejezetten nevesítették is a – bármilyen okból – passzív állományban lévők bérfejlesztésére vonatkozó munkáltatói kötelezettséget. Ezért a felperes bérkülönbözeti igénye 2010. december 31-ig terjedő időre – az alperesek által nem vitatott összecszerülésben – alapos volt.

[71] A második baleset utáni keresetveszteség kapcsán is helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a felperesnek a kereseti kérelemben előadottak szerinti, bizonyított jövedelemkiesése nem keletkezett. A felperes a másodfokú eljárásban nem volt jogosult a kereset megváltoztatására a Pp. 247. § (1) bekezdése alapján, mert a Pp. 235. § (1) bekezdésében foglalt feltételek nem állottak fenn. Az elsőfokú bíróság a 2006. január 1. és 2010. december 31. közötti időszakra a felperes béremelés elmaradása miatti bérkülönbözeti igényt megalapozottnak találta és a felperes által kért 21.445 forint/hó összegben marasztalta az alpereseket. 2011. január 1-től a felperes a fellebbezésében 44.240 forint/hó keresetveszteséget, míg az elsőfokú eljárásban 56.245 forintot, illetve 2011. szeptember 1-től

40.415 forintot igényelt havonta, ugyanakkor levezetésében a pótlékok összegét 127.925 Ft-ban jelölte meg. Az elsőfokú bíróság számításait a keresetveszteség körében az ítéletében levezette és egyrészt az elsőfokú eljárásban a peradatok, a felperes számításai és a becsatolt bérjegyzékek sem támasztották alá ezen pótlékokra való jogosultságát a felperesnek. Másrészt a felperes munkaköre 2011. január 1-től módosult, és az új munkakörre nem lehetett irányadó a jegyellenőri munkakörre végzett bármilyen számítás, illetve esetleges bérelem módosulás sem, mivel nem vitatottan a felperes az új munkakörében pótlékokra nem volt jogosult. A másodfokú bíróság arra mutat rá, hogy a felperes ellentmondásos hivatkozásai alapján nem is volt indokolt bármilyen, a munkáltató birtokában lévő további okirat csatolása sem. Így helyesen állapította meg a másodfokú bíróság, hogy ezen kereseti kérelem is megalapozatlan volt, a pandémiás helyzetnek pedig a jelen per előntése szempontjából relevanciája nem volt, e körben határozott kérelmet egyébként sem terjesztett elő a felperes.

[72] Az I. rendű alperes és a beavatkozó is alaptalanul támadta a nem vagyoni kártérítésre vonatkozó ítéleti rendelkezést. A Ptk. 339. § (1) bekezdése, illetve a Ptk. 355. § (1) és (4) bekezdés alapján a személyhez fűződő jog megsértése esetén is a jogsértő, a sérelmet szenvedett fél javára pénzbeli kártérítésként akkor marasztalható nem vagyoni kár megtérítésére, ha a károsult igazolja, vagy ez köztudomás szerint is megállapítható (Pp. 163. § (3) bekezdés), hogy a jogsértéssel okozati összefüggésben életminősége hátrányosan megváltozott, kárpótlásra alapot adó módon sérült. A nem vagyoni kárpótlásnak az a rendeltetése, hogy segítse a károsultat életviszonyainak, általában életvitelének a megváltozott körülményekhez igazodó kialakításában, s egyidejűleg biztosítsa a nem vagyoni hátrányból eredő nehézségek leküzdését, illetőleg a más lehetőségek megteremtésével enyhítse azokat a tartós vagy súlyos hátrányokat, amelyek a károkozás folytán a károsultat érték. A felperes a nem vagyoni kártérítés iránti igényét a bekövetkezett egészségkárosodással összefüggő személyiségi jogai sérelmére alapította. Hivatkozott a balesetek miatt kialakult pszichés állapotára, megváltozott mindennapi életére, a gyermekeivel való kapcsolatának elnehezülésére.

[73] A nem vagyoni kártérítés megítéléséhez tényként kell megállapíthatónak lennie a fizikai vagy pszichés jellegű problémának, a perbeli esetben az orvosszakértő kimondta, hogy a felperes 25%-os baleseti eredetű össz-szervezeti egészségkárosodást szenvedett, amely pszichés károsodás és jelenlegi pszichés zavara is részoki kapcsolatban áll a perbeli eseményekkel. Az elsőfokú bíróság a meghallgatott tanúk vallomását ebben a kérdésben is helytállóan értékelte, figyelemmel az Mt. 177.§ (2) bekezdésére. A tanúk egyértelműen nyilatkoztak a felperes megváltozott egészségi állapotával összefüggésben kialakult, a családját is érintő változásokról, még ha gyermekei idővel nagykorúvá váltak is, továbbá arról, hogy tartósan az életminősége megromlását, jelentős elnehezülését eredményezte a második baleset is. E körben a kereseti kérelem megalapozottságához nem kellett a két baleset miatt kialakult egészségkárosodási értékeket külön kimutatnia a szakértőnek, a felperes állapotának kialakulását a vélemény aggálytalanul rögzítette. A felperes személyi körülményeit illetően a tanúk részletesen nyilatkoztak, az utazási nehézségek az egyéb okból kialakult és a balesetekkel összefüggésben nem álló nehezítettségek ellenére folyamatosan fennállóak. A traumatikus élmény a felperest a tömegközlekedés kapcsán érte a metró aluljáróban – amely a tömegközlekedéshez szervesen kapcsolódó terület - e típusú közlekedés kapcsán és nem napszakhoz kötődően alakult ki a fóbiás szorongása.

[74] A felperes pszichés állapotában bekövetkezett tartós hátrányos változás folytán a testi és lelki egészséghez fűződő személyiségi joga megsértése megállapítható volt, mindennek súlya az elsőfokú bíróság által megítélt vagyoni kompenzációt indokolja akkor is, ha jelenleg már csak részoki összefüggés áll fenn a perbeli események és a pszichés zavar között. A bizonyítottság hiányára történő hivatkozás az okozati összefüggés tekintetében ezért nem volt alapos. A felperes az igen hosszúnak mondható – folyamatos 1 évi keresőképtelenség után - ugyan nem vált munkaképtelenné, de a munkához való joga mindenképpen sérült, mert az alperesnél ellátott munkakör betöltésére alkalmatlanná vált. Mindezek okán nem volt eltúlzott az elsőfokú bíróság által megállapított összecszerűség, ezért annak megváltoztatása nem volt indokolt.

[75] A másodfokú bíróság ugyanakkor a felperes fellebbezési hivatkozását részben alaposnak találta az I. rendű alperesi beavatkozó által 2015. december 22-én teljesített 2.300.945 forint elszámolásával kapcsolatosan, amelyet ugyan az elsőfokú bíróság beszámított a felperesi követelésbe, azon belül a nem vagyoni kártérítés összegébe, de annak módja nem az igény elbírálására irányadó jogszabály szerint történt. A Ptk. a fajta és mennyiség szerint meghatározott szolgáltatás teljesítése körében rendelkezik arról, hogy ha a kötelezettnek a jogosulttal szemben több tartozása áll fenn és a teljesítés nem fedezi valamennyi tartozását, miként kell a teljesítést elszámolni. E körben elsősorban a kötelezett rendelkezése az irányadó, ennek hiányában a teljesítést arra a tartozásra kell elszámolni, amire a kötelezett szánta [Ptk. 290. § (1) bek.]. A perbeli esetben a kötelezett, azaz az I. rendű alperes nevében eljáró alperesi beavatkozó úgy rendelkezett – ahogy arra a fellebbezési eljárásban is hivatkozott -, hogy elsődlegesen a keresetvesztés összegébe, a fennmaradó részben pedig a nem vagyoni kártérítésben kéri az elszámolást. Továbbá a pénzzolgáltatás teljesítését a Ptk. külön alcím alatt szabályozza akként, hogy ha a kötelezett kamattal és költséggel tartozik és a fizetett összeg az egész tartozás kiegyenlítésére nem elég, azt elsősorban a költségre, azután a kamatra és végül a főtartozásra kell elszámolni (Ptk. 293. §).

[76] A jogszabály utóbb idézett rendelkezéséből következik, hogy az abban meghatározott elszámolási sorrend csupán egy adott jogcímű tartozás (követelés) körében irányadó: több önálló követelés kielégítési rendjére nem ad eligazítást. Ezért több követelés fennállta esetében valamennyi tartozás kiegyenlítésére nem elegendő pénzteljesítés elszámolására - minthogy a pénzzolgáltatás is fajlagos szolgáltatás - a Ptk. 290. és 293 §-ának rendelkezéseit együttesen kell alkalmazni. Ez azt jelenti, hogy több önálló követelés esetében történt pénzbeli részteljesítés elszámolása a Ptk. 290. §-ában meghatározott tartozásra, a Ptk. 293. §-a szerinti sorrend szerint történik (EBH2000. 311.). A másodfokú bíróság megállapította, hogy az elsőfokú bíróság nem alkalmazta a fenti rendelkezéseket a már teljesített összegek elszámolása során, holott a Kúria (akkor Legfelsőbb Bíróság) jelenleg is hatályban lévő 1/2011. (VII. 5.) Polgári jogegységi határozata - amelynek alkalmazása a bíróságokra nézve kötelező – értelmében a Ptk. 293. §-a szerint köteles a bíróság a per megindítását követően eljárni. E szerint kártérítés iránti perben a kötelezettnek a kár bekövetkezése utáni elő- vagy részteljesítéseit a bíróság – a felek eltérő megállapodása hiányában – a jogosultnak a tárgyalás berekesztésekor érvényes és hatályos rendelkezése, ennek hiányában a törvényben meghatározott sorrend szerint köteles elszámolni akként, hogy a kötelezettség elő- vagy részteljesítéssel már megszűnt összegét az ítéleti marasztalás nem

tartalmazhatja. Tekintettel arra, hogy jelen esetben a felek az alperes részéről már teljesített összegek elszámolási sorrendjéről igazoltan nem állapodtak meg, a jogosult pedig a Ptk. 293. §-ától eltérő elszámolási igényt az elsőfokú eljárásban nem jelentett be, a másodfokú bíróság az I. rendű alperesi beavatkozó által a kár bekövetkezte utáni elő- és részteljesítéseit a Ptk. 293. §-ával összhangban számolta el, és e körben megváltoztatta az elsőfokú ítéleti rendelkezést.

[77] Ennek számítása során a másodfokú bíróság a Ptk. 301. § (1) és (2) bekezdése alapján a késedelem idejére a naptári félévekre irányadó jegybanki alapkamatot vette figyelembe, azzal hogy az első félévekre 181 nappal, a második félévekre 184 nappal számolt, a 2015. év második féléve azonban december 22-én zárult a teljesítés napjával, ami 175 nap időtartam. A fentebb részletezettek szerint a felperes részére 2015. december 22-én megfizetett 2.300.945 forintot először a keresetvesztésnek minősülő, a felperesnek bérkülönbözet címén megítélt 892.780 forint késedelmi kamatára, majd tőkeösszegére számolta el. Figyelemmel arra, hogy a bérkülönbözeti igény a havonta esedékessé vált összegekkel emelkedett, így az elsőfokú bíróság által helyesen a középarányos időtől, azaz 2008. július 1. napjától a teljesítésig, azaz 2015. december 22-ig számította ki a 892.780 forint késedelmi kamatát, ami 375.465 forintot tett ki és a 892.780 forint tőkeösszeggel együtt számolva ez az összeg 1.268.245 forint. A 2.300.945 forintból levonva az 1.268.245 forintot, a bérkülönbözet és késedelmi kamata kiegyenlítést nyert és a fennmaradó 1.031.955 forint számolható el a 3.000.000 forint felperes javára megítélt nem vagyoni kártérítés késedelmi kamatára és tőkeösszegére. A 3.000.000 forint 2009. november 18-tól 2015. december 22-ig számított késedelmi kamata 984.369 forint, ezt levonva az 1.031.955 forintból 47.586 forint maradt az az összeg, amely a 3.000.000 forint sérelemdíj, mint tőketartozás csökkentésére fordítható, ezek különbsége 2.952.414 forint. Mindezek okán a másodfokú bíróság a felperes felé megfizetett 2.300.945 elszámolásával a részteljesítéssel már megszűnt bérkülönbözeti összeget és kamatát az ítéleti marasztalásból mellőzte, illetve az elszámolásra figyelemmel felemelte a felperesnek még meg nem fizetett sérelemdíj összegét és módosította az elszámolást követő napra a késedelmi kamat fizetésének kezdő időpontját.

[78] A perköltséget érintő fellebbezések kapcsán a másodfokú bíróság arra mutat rá, hogy a pernyertesség, pervesztesség arányát (az alperesek esetében 67%-33%, felperesnél 33%-67%) ugyan helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, azonban a felperesnek járó perköltségről úgy rendelkezett, hogy közben ezzel az összeggel egyben csökkentette is az alpereseknek járó összeget. A Pp. 81. § (1) bekezdésének helyes alkalmazásával az alpereseknek a pernyertes rész után járó perköltséget csökkenteni kell a pervesztes rész miatt fizetendő perköltség összegével és a kettő különbsége adja ki a ténylegesen fizetendő összeget (375.200 forint-184.954 forint, ami 190.246 forintot tesz ki). A perbeli esetben ezen számítástól való minimális eltérés nem jogszabálysértő azzal, hogy a fenti indokolás miatt a felperes javára megítélt perköltség megfizetésére kötelezést a másodfokú bíróság mellőzte. Ugyanezen okokra figyelemmel helyesen kifogásolta a felperes a fellebbezésében az alperesi beavatkozó javára megítélt perköltség eltúlzott voltát és azt a másodfokú bíróság az I. rendű alperes pernyertességéhez igazodóan ítélte meg a beavatkozója javára is, e körben módosítva a kiegészítő ítéletet.

[79] A per főtárgyát illető eredménytelen fellebbezések folytán az elsőfokú bíróság illetékre és szakértői díjra vonatkozó rendelkezései helytállóak voltak.

[80] A fentiekre figyelemmel a másodfokú bíróság a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság kiegészített ítéletét részben megváltoztatta.

Záró rendelkezések

[81] A fellebbezési eljárásban a pertárgy értéke a felek fellebbezései által érintett követelések összegében alakult, figyelemmel a Pp. 24. § (1) és (2) bekezdéseire is (4.666.270 forint + 3.736.899 forint). A másodfokú bíróság a Pp. 81. § (1) és (2) bekezdései alapján – azt is figyelembe véve, hogy a sérelemdíj összege mérlegeléstől függött – akként rendelkezett, hogy felek és az alperesi beavatkozó maguk viseljék a másodfokú eljárással felmerült költségeiket.

[82] A fellebbezési eljárásban az Itv. 46. § (1) bekezdése alapján számított 8.399.599 forint illetékalap után felmerült illetékből az alperes a pervesztes rész (3.736.899 forint) vonatkozásában köteles a fellebbezési illeték viselésére, míg a fennmaradó illetékrész a felperes munkavállalói költségkedvezményre való jogosultsága folytán a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése és 14. §-a alapján – az állam terhén marad.

Budapest, 2021. július 13.

dr. Orosz Andrea s.k.

dr. Szalai Beatrix s.k.

dr. Laczó Adrienn Lilla s.k.

a tanács elnöke

előadó bíró

bíró